

Vår saksbehandler
Anne Marie Sveipe, tlf. +47 61289399

Vår dato
27.09.2019
Deres dato

Vår referanse
19/00013-10
Deres referanse

Klima- og miljødepartementet

t

Melding om hørings svar

Vedlagt følger saksutredning og vedtak til høring med forslag til endringer i naturmangfoldloven, rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst fra Innlandet fylkeskommune.

Med hilsen
Interne enheter

Anne Marie Sveipe

Likelydende brev sendt til			
Klima- og miljødepartementet			

Arkivsak-dok. 19/00013-7
Saksbehandler Siv Nerموen
Arne Magnus Hekne

Saksgang
Arbeidsutvalg
Fellesnemnda

Møtedato
17.09.2019
19.09.2019

HØRINGSSVAR- FORSLAG TIL ENDRINGER I NATURMANGFOLDLOVEN, ROVVILTFORSKRIFTEN OG FORSKRIFT OM UTØVELSE AV JAKT, FELLING OG FANGST

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Fellesnemnda støtter endringer i naturmangfoldloven § 17 knyttet til nødvergebestemmelsen.
2. Fellesnemnda støtter endringer i naturmangfoldloven § 26 om etablering av en ny rovviltklagenemnd, med hjemmel til å fastsette nærmere regler i egen forskrift.

Det er vesentlig med en god prosess ved utarbeidelse av denne forskrifta, slik at fylkeskommuner og rovviltnemder kan ha reell innflytelse på forslaget som sendes på høring.

3. Fellesnemnda støtter endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 5 om å redusere antallet forvaltningsregioner. Basert på hensynet til regional og lokal medvirkning, samt rovviltnemdas størrelse anbefales forslaget om fem forvaltningsregioner.

Det anbefales å legge dagens modell til grunn for fastsetting av størrelse for de nye rovviltnemndene, hvor både posisjon og opposisjon er forholdsmessig representert.

4. Når det gjelder endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner ønsker fellesnemnda at det videreføres en praksis med å fastsette mål om antall ynglinger for den enkelte rovviltregion.

Forslaget om å formalisere samarbeidet, lik høringsforslaget, støttes.

5. Fellesnemnda støtter endringer i rovviltforskriften § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.
6. Fellesnemnda støtter endringer i rovviltforskriften § 18 om kommunenes adgang til å klage på rovviltneemndenes vedtak om felling av rovvilt.
7. Fellesnemnda støtter endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv.

Tron Bamrud
Prosjektleder

Vedlegg:

Skriv inn vedlegg her

Innledning

Klima- og miljødepartementet har sendt ut forslag til endringer i rovviltforvaltningen på høring. Rovviltforvaltningen påvirker regioner, kommuner og lokalsamfunn i stor grad, dog i noe ulik grad. I særdeleshet gjelder dette de som blir direkte berørt og opplever negative påvirkninger på egen næringsvirksomhet eller livssituasjon som følge av gjeldende politikk.

Endringene som er foreslått har gjennomgått grundige prosesser før utarbeidelse, og har støtte i rettsvesenet, Bernkonvensjonen og nasjonal fagmyndighet.

Alle endringene som er foreslått fremkommer av saksopplysningene

Høringens hovedinnhold

Klima- og miljødepartementet har sendt ut forslag til endring i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) og forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst) på høring.

Høringens hovedinnhold er beskrevet slik gjennom sju endringsforslag:

Departementet foreslår for det første endringer i naturmangfoldloven § 17 knyttet til nødvergebestemmelsen, som omfatter at vilt kan avlives når det må anses påkrevd ved umiddelbart forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.

Departementet foreslår for det andre endringer i naturmangfoldloven § 26 om etablering av en ny rovviltklagenemnd. Det foreslås at en klagenemnd skal ta over Klima- og miljødepartementets rolle som klageinstans på vedtak om felling av rovvilt, erstatning, forebyggende og konfliktdempende tiltak og omstilling.

Det foreslås for det tredje endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt. Det foreslås å opprette fire eller fem nye forvaltningsregioner.

Departementet foreslår for det fjerde endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner. Det foreslås at rovviltbestandene i større grad enn i dag skal forvaltes på ters av regiongrensene.

For det femte foreslås endringer i rovviltforskriften § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt. Det foreslås at Landbruksdirektoratet gis samme mulighet som Miljødirektoratet til å avgi uttalelse på rovviltnemndenes forvaltningsplaner.

Departementet foreslår videre for det sjette endringer i rovviltforskriften § 18 om kommunenes adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt. Det foreslås at kommunene gis klageadgang på alle vedtak om felling etter rovviltforskriften.

For det syvende foreslår departementet endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv. Det foreslås å tillate nye virkemidler

for å gjøre lisensfelling av jerv mer effektiv. Dette gjelder bruk av kunstig lys i forbindelse med åtejakt på jerv, og elektronisk overvåking av jervebås i stedet for fysisk tilsyn.

Nedenfor er det gjengitt det vesentligste av anføringer i høringsdokumentet, punktvis for de ulike endringene.

1. Nødvergebestemmelsen

Endringer i naturmangfoldloven § 17 knyttet til nødvergebestemmelsen

Bakgrunnen for departementets forslag om å endre nødvergebestemmelsen, er å rette opp det som ved en inkurie falt ut da naturmangfoldloven ble opprettet. Opprinnelig hadde viltloven § 11 første ledd en felles regel som ga adgang for enhver til å avlive vilt for å hindre skade på person eller bufe, og vilkåret «må anses påkrevet» dekket begge disse situasjonene. Videre ønsker departementet å bringe bestemmelsen i tråd med Bernkonvensjonen.

Departementet foreslår at naturmangfoldloven § 17 annet ledd endres til følgende (endring i kursiv):

” Vilt kan avlives når det må anses påkrevet for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptre på vegne av eieren, kan avlive vilt når det må anses påkrevet på grunn av et pågående eller umiddelbart forestående angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe”

2. Etablering av en ny rovviltklagenemnd

Endringer i naturmangfoldloven § 26

Vedtak om felling av rovvilt treffes av rovviltnemndene, fylkesmennene og Miljødirektoratet. Klageinstans for vedtak er i dag Miljødirektoratet og KLD.

Det foreslås å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnemndene. Viktigheten av å etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnemndene understrekes.

Etablering av klagenemnda innebærer at departementet ikke lenger er klageinstans for vedtak som omfattes av klagenemndas ansvarsområde. Departementet kan heller ikke omgjøre slike vedtak etter eget tiltak.

Departementet foreslår at nemnda reguleres i en ny § 26 b i naturmangfoldloven.

Lovbestemmelsen bør regulere de viktigste spørsmålene: hvilke saker nemnda skal behandle, nemndas uavhengighet, myndighet og oppnevning av nemndas medlemmer.

Departementet foreslår at Rovviltklagenemnda behandler vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkelt dyr av rovvilt, vedtak

om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger.

Det understrekes at selv om departementets instruksjonsadgang begrenses, vil klagenemnda aldri være helt "uavhengig". Nemnda må forholde seg til gjeldende rett, Stortingets samlede vedtatte rovviltpolitikk og Norges internasjonale forpliktelser, særlig Bern-konvensjonen.

Når det gjelder adgangen til å instruere førsteinstans, mener departementet at det bør være en adgang til å gi generelle instruksjoner om blant annet lovforståelse, skjønnsutøvelse mv. Departementet mener at dette er nødvendig for sikre en tilfredsstillende overensstemmelse mellom politiske mål og praksis. Departementet foreslår derfor at førsteinstans ikke kan instrueres i enkeltsaker.

Det foreslås lovfestes at Klima- og miljødepartementet (KLD) oppnevner klagenemndas medlemmer. Klagenemnda skal bestå av fagpersoner uten parts- eller organisasjonstilknytning og ledes av en jurist. KLD bør tilstrebe å finne medlemmer med faglig tyngde og integritet og som ikke har profilert seg spesielt i den offentlige debatten om rovvilt. KLD mottar forslag fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) og rådfører seg med Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) om sammensetningen av rovviltklagenemnda. Sammensetningen skal sikre at Rovviltklagenemnda har kompetanse om landbruk, samisk kultur- og naturgrunnlag og forutsetninger for å nå den todelte målsetningen i rovviltpolitikken.

Departementet foreslår at naturmangfoldloven § 26 b inneholder en hjemmel for å gi forskrift med regler om klagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv. I en slik forskrift, kan det blant annet være relevant å gi nærmere bestemmelser om antall medlemmer, hvilken ekspertise medlemmene skal ha, hvilket tidsrom medlemmene oppnevnes for, sekretariatets størrelse, kompetanse og plassering, antall møter og møtестruktur, saksbehandlingsregler samt regler for innkalling til møter og stemmegivning.

Departementet tar sikte på å sende utkast til slik forskrift på alminnelig høring høsten 2019, slik at forskriften er klar for vedtakelse når lovendringen er behandlet i Stortinget.

KLDs forslag til ny § 26 b i naturmangfoldloven lyder:

"§ 26 b (Rovviltklagenemnda)

Vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkelt dyr av rovvilt, vedtak om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt og vedtak etter rovviltforvaltningens tilskuddsordninger kan påklages til Rovviltklagenemnda.

Departementet kan ikke instruere Rovviltklagenemnda om avgjørelse i enkeltsaker eller omgjøre vedtak truffet av nemnda. Departementet kan heller ikke instruere Rovviltklagenemnda om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller prioritering av saker.

I saker hvor Rovviltklagenemnda er klageinstans, kan departementet ikke instruere det organet som behandler saken i førsteinstans, om avgjørelse i enkeltsaker. Departementet kan heller ikke omgjøre vedtak i slike saker.

Departementet oppnevner medlemmene i Rovviltklagenemnda.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om Rovviltklagenemndas sammensetning, organisering, saksbehandling mv."

3. Antall forvaltningsregioner for rovvilt

Endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt

I 2016 ble det gjennomført en evaluering av regional rovviltforvaltning og de regionale bestandsmålene. Evalueringen viste blant annet at rovviltregionene er for små til at man kan forvente å holde rovviltbestander stabile på eksakte måltall. Hensikten med departementets forslag om nye forvaltningsregioner og om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av forvaltningsregioner, er å øke presisjonen og forutsigbarheten i rovviltforvaltningen, og samtidig for å gi rovviltnemndene større ansvar for en tydelig soneforvaltning.

Det pekes videre på at dagens forvaltningsregioner for rovvilt heller ikke tar tilstrekkelig hensyn til rovdyrenes, utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse. Rovviltnemndene har dermed fått en oppgave som er vanskelig å gjennomføre i praksis.

Departementet viser også til at regionreformens endringer gjør det aktuelt å se nærmere på avgrensningen til dagens forvaltningsregioner for rovvilt.

Forslagene om større forvaltningsregioner for rovvilt er i tråd med klare, faglige anbefalinger for å gjøre usikkerheten i forvaltningen mindre og stabiliteten høyere. Samtidig vil dette gi rovviltnemndene et økt ansvar og større handlingsrom i den regionale forvaltningen

KLD har mottatt faglige anbefalinger, om at dagens avgrensning med åtte forvaltningsregioner for rovvilt fungerer dårlig med tanke på en forutsigbar forvaltning. Dagens innretning gir for lav presisjon i rovviltforvaltningen med tanke på bestandsmålsoppnåelse, noe som skaper manglende forutsigbarhet og usikkerhet i forvaltningen. For å skape større presisjon, må bestandene forvaltes sammenhengende over større områder. Samtidig vil større forvaltningsregioner for rovvilt gi rovviltnemndene et større ansvar og en bedre mulighet til å ta hensyn til utmarksbeitets eller reindriftens utbredelse.

Videre vil ikke dagens avgrensning i forvaltningsregioner for rovvilt samsvare med de administrative grensene til de elleve nye fylkene som følger av regionreformen, noe som vil skape store utfordringer for forvaltningen og administrasjon av forvaltningsregionene for rovvilt.

Det er sendt to ulike forslag på høring. De to alternativene synliggjør henholdsvis fire forvaltningsregioner, mens det andre deler Norge opp i fem forvaltningsregioner.

Alternativ med fire forvaltningsregioner:

- Region Nord: Troms og Finnmark.
- Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag.
- Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland.

- Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark og Agder.

Alternativ med fem forvaltningsregioner

- Region Nord: Troms og Finnmark.
- Region Midt-Norge: Nordland og Trøndelag.
- Region Vestlandet: Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland.
- Region Østlandet: Innlandet, Oslo, Viken.
- Region Sørlandet: Vestfold og Telemark og Agder.

Departementet mener at antall faste medlemmer (og samtidig varamedlemmer) totalt sett bør reduseres dersom det fastsettes færre forvaltningsregioner. Siden forvaltningsregionene i de fleste tilfeller øker noe i utstrekning, kan det være naturlig se for seg at antall faste medlemmer i rovviltnemndene i den enkelte forvaltningsregion også øker noe. Et utgangspunkt kan for eksempel være syv faste medlemmer i en rovviltnemnd.

Departementet har som intensjon at samisk representasjon i rovviltnemndene andelsmessig ikke skal reduseres sammenlignet med i dag. Departementet ønsker å høre på instansenes syn om antall faste medlemmer i rovviltnemndene, representasjon fra de ulike fylkestingene, samt samisk representasjon i rovviltnemndene.

4. Felles bestandsmål og arealdifferensiering

Endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

I rovviltforliket fra 2011 sies det at "Forlikspartnerne er enige om at den regionale forvaltningen og de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år."

Arealdifferensiering og tydelig soneforvaltning utgjør viktige grunnprinsipper i gjeldende rovviltpolitikk. Skal soneforvaltning ha ønsket effekt, er det avgjørende at rovviltprioriterte områder blant annet er store nok til å dekke arealkravet til den aktuelle arten, består av egnede leveområder og at lokaliseringen sees i sammenheng med utbredelsen av arten i naboregioner og naboland.

Bestandsmålene for de ulike rovviltartene er fastsatt i rovviltforskriften, og er i dag spesifisert for den enkelte rovviltregion. Arealdifferensieringen, det vil si lokaliseringen av rovviltprioriterte og beiteprioriterte områder, bestemmes av de regionale rovviltnemndene. Unntaket er ulv, der bestandsmålet er felles for dagens rovviltregion 4 og 5, og ulvesonen er fastsatt av Stortinget. Det er vedtatt konkrete mål for de ulike regionene, og Stortinget har vedtatt at rovviltbestandene skal forvaltes så nær bestandsmålene som mulig.

NINAs evaluering av den regionale rovviltforvaltningen har vist at det er svært utfordrende, og nærmest umulig, for rovviltnemndene å forvalte små deler av bestandene på et så presist nivå som Stortinget ønsker. Dette blant annet fordi rovvilt bruker store areal og at tilfeldigheter i ynglesuksess (antall valpekull) eller dødelighet kan gi store utslag når tallene er små.

KLD foreslår å formalisere samarbeidet mellom rovviltregioner, gjennom at det legges føringer om samarbeid om arealdifferensieringen på tvers av regioner tas inn i rovviltforskriften. Departementet ønsker også synspunkter på om det skal eller ikke skal fastsettes felles bestandsmål for flere regioner.

Dersom det skal fastsettes felles bestandsmål for flere forvaltningsregioner for rovvilt, foreslår KLD følgende ny § 4 a i rovviltforskriften om nasjonale bestandsmål for forvaltningsregionene (endring i kursiv):

"§ 4a. Nasjonale bestandsmål for forvaltningsregioner

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene sør for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 42 årlige ynglinger,

Jerv: 15 årlige ynglinger,

Bjørn: 3 årlige ynglinger,

Ulv: 4–6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge.

Nasjonale mål for antall årlige ynglinger for de ulike rovviltartene nord for Trondheimsfjorden og Stjørdalselva/Tevla:

Gaupe: 23 årlige ynglinger,

Jerv: 24 årlige ynglinger,

Bjørn: 10 årlige ynglinger."

KLD foreslår følgende endringer vedrørende økt samarbeid om arealdifferensieringen (endring i kursiv) i rovviltforskriften § 6 første ledd:

"Rovviltnemnden skal utarbeide en regional forvaltningsplan for rovvilt. I forvaltningsplanen skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen, jf. forskriften § 1. I utarbeidelsen av den geografiske differensieringen skal rovviltnemnden samarbeide med tilgrensende forvaltningsregioner. Forvaltningsplanen skal vise hvordan rovviltnemnden vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak innenfor regionen i tråd med prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Planen skal også gi anbefalinger om bruken av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler innenfor regionen for å bidra til en samordnet virkemiddelbruk og reduserte tap og konflikter."

5. Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser

Endringer i rovviltforskriften § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

Bakgrunnen for forslaget med å gi Landbruksdirektoratets rett til å avgi innspill på forvaltningsplaner for rovvilt, er ønsket om i enda større grad enn i dag å inkludere landbruksmyndighetene i arbeidet med regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Rovviltnemndene skal blant annet utarbeide regionale forvaltningsplaner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 6. Før rovviltnemndene vedtar sine forvaltningsplaner, skal forvaltningsplanen sendes til Miljødirektoratet for uttalelse, jf. rovviltforskriften § 6, annet ledd. KLD mener det er grunn til å vurdere om også landbruksmyndigheter bør komme tettere på arbeidet med forvaltningsplaner for rovvilt.

KLD mener både Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratets uttalelse skal legges ved som vedlegg i forvaltningsplanen.

KLD foreslår følgende endringer i rovviltforskriften § 6 annet ledd (*endring i kursiv*), vedrørende Landbruksdirektoratets rett til å gi uttalelse til forvaltningsplanene:

"Rovviltnemnden skal ha nær kontakt med kommuner og organisasjoner innenfor regionen ved utformingen av forvaltningsplanen. Planen skal sendes Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet til uttalelse før den vedtas av rovviltnemnden."

6. Kommunens adgang til å klage

Endringer i rovviltforskriften § 18 om kommunenes adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt

Kommunene har ikke rettslig klageinteresse på vedtak fattet etter rovviltforskriften, slik dette framgår av dagens regelverk. Departementet foreslår derfor endringer i regelverket som åpner for at kommuner kan klage på vedtak etter rovviltforskriften.

Dette vil være positivt for de berørte kommuner som ønsker å klage på slike vedtak. Departementet mener samtidig det bør være visse avgrensninger av hvilke kommuner som kan klage på slike vedtak. Som et utgangspunkt bør kommunen ha en tilknytning til vedtaket, enten ved at skadegjørende rovvilt eller skadesituasjonen forekommer i kommunen eller i nær tilknytning til kommunegrensen.

Departementet foreslår at kommuner gis klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i rovviltforskriften, ved at dette tas inn som et nytt tredje ledd i rovviltforskriften § 18 om klageadgang slik (*endring i kursiv*):

"Kommuner har klageadgang for enkeltvedtak fattet med hjemmel i denne forskriften."

7. Fellingsmetoder av jerv

Endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

Generelt har lisensfelling av jerv i enkelte områder ikke vært effektiv nok til å regulere bestanden av jerv på bestandsmålet. Med ønske om å effektivisere lisensfellingen, har totalt ti prosjekter godkjent av departementet forsøkt nye virkemidler. Stortinget har videre bedt regjeringen om å sende på alminnelig høring forslag om å gjøre virkemidlene fastmontert

kunstig lys ved åtejakt på jerv og elektronisk overvåking av jervebåser permanente, ved endring av forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.

Den 20. desember 2018 leverte Miljødirektoratet sin evaluering og faglige anbefaling til KLD. Direktoratet anbefalte at bruk av virkemidlene kunstig lys på åte og kameraovervåking/ elektronisk overvåking av fangstbåser videreføres, og at endringene i forskriften om utøvelse av jakt, felling og fangst gjøres permanent.

KLD foreslår følgende endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29 a første ledd (endringer i kursiv):

"Fast montert kunstig lys kan benyttes ved åtejakt på jerv."

KLD foreslår samtidig at § 29 a annet ledd utgår.

KLD foreslår videre følgende endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 34 annet ledd (endringer i kursiv): "For jerv kan tilsyn med kamera kombinert med elektronisk overvåking erstatte fysisk tilsyn.

Følgende vilkår gjelder for kameraovervåking/elektronisk overvåking:

- Fangstbåsen skal ikke plasseres lenger unna enn at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold.

- Det må benyttes viltkameraer som er innstilt slik at de sender bilde til jegeren minimum to ganger daglig, morgen og kveld. Dato og tidspunkt skal framgå av bildene.

- Viltkameraene må stilles slik at man lett kan se om båsen er åpen eller lukket, samt at det kan identifiseres hvilke dyr som går inn i fangstbåsen.

- I tillegg til minimum to bilder pr dag skal kameraene ta bilder som sendes jegeren ved bevegelse foran kameraet. Jegeren skal også kunne sende SMS til kameraet slik at det tar bilde av båsen og sender det til jegeren.

- Som supplement til kameraet bør en fellevarsler monteres, som sender varsel til jeger dersom lokket faller ned.

- Det skal umiddelbart gjøres tilsyn med båsen ved teknisk svikt med kamera.

- Alle bilder skal arkiveres sikkert i en logg. Dersom bilde(r) mangler skal det gå klart fram av loggen hva som er årsak og hvilke tiltak som er iverksatt. Loggen skal løpende kunne fremvises på forespørsel fra naturoppsynet. Etter endt lisensfelleringsperiode skal loggen rapporteres til Fylkesmannen i sin helhet.

- Ved godkjenning av fangstbåser til jerv skal Fylkesmannen vurdere plasseringen strengt før tillatelse blir gitt. God dekning for sending av bilder fra kameraene er en forutsetning. Videre skal jervebåsen plasseres slik at fysisk tilsyn kan gjennomføres uansett vær- og føreforhold, og uten at fysisk tilsyn tar uforholdsmessig lang tid. Av kontrollhensyn legges det opp til at Fylkesmannen lagrer plassering av fangstbåsene digitalt i egnet verktøy, og sørger for at naturoppsynet får tilgang til GPS-posisjoner.

Fylkesmannen kan ved tillatelse til bruk av fangstbåts til jerv fastsette ytterligere vilkår for bruk av elektronisk overvåking."

Vurdering

De mottatte forslag til endringer i regelverket om rovviltforvaltningen i Norge, er i høringsnotatet beskrevet på en god måte. Generelt og innledningsvis vil det påpekes at endringsforslagene er viktige for å forenkle og se lover og forskrifter i sammenheng.

Prosjektleder vil i sine vurderinger gå mest inn i endringsforslaget om antall forvaltningsregioner og felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner. Dette er endringer som må vurderes ut fra et bredere perspektiv enn de øvrige endringsforslagene.

For Innlandet fylke er rovviltforvaltning en viktig sak. Oppland er pr. 2018 Norges nest største sauefylke, med 107 400 vinterfora søyer og 1330 registrerte produsenter. Hedmark er registrert med 49 200 vinterfora søyer og 660 produsenter. I Oppland ble det sluppet 277000 sau og lam på beite i 2018, og rovvilttapet som ble erstattet var 2395 sau og lam. I Hedmark ble det sluppet 125 000 sau og lam på beite i 2018, og rovvilttapet som ble erstattet var på 2569 sau og lam (www.rovbase.no).

Tapet av sau til rovvilt varierer stort mellom områder og år. For Hedmark har rovviltproblematikk over mange tiår gjort at sau på utmarksbeite i flere grenseområder ikke er mulig. I tillegg har rovvilt, og spesielt ulv, skapt komplikasjoner for jaktutøvelse, ferdsel i natur og skapt frykt i lokalsamfunn. Dette er også faktorer som spiller inn i denne saken. Sett i lys av dette, må endringsforslag vurderes på ulike nivå, hvordan endringer evt. påvirker hverandre og om endringsforslaget totalt sett kan anbefales.

1. Endringer i naturmangfoldloven § 17 knyttet til nødvergebestemmelsen

Som det er beskrevet i høringen er dette endringsforslaget for å rette opp en uteglemmelse når naturmangfoldlove ble opprettet. Endringen vil gi rom for en romsligere tolkning av når nødvergeretten kan tas i bruk, og er i tråd med Høyesterett sin kjennelse, annet nasjonalt og internasjonalt lovverk. Prosjektleder ser på dette som en viktig og nødvendig endring slik at naturmangfoldlovens bestemmelse samsvarer med tidligere bestemmelse i viltloven og annet lovverk, samt gir det rom for tolkning som Høyesterett mener er nødvendig.

Det foreslås å støtte endringsforslaget.

2. Endringer i naturmangfoldloven § 26 om etablering av en ny rovviltklagenemnd

Den overordna tankegangen med at det opprettes en uavhengig rovviltklagenemnd er etter prosjektleders syn bra. Rovviltpolitikken og forvaltningen er og har vært preget av lav tillit, og i for liten grad skille mellom fag og politikk. Gjennom å etablere en uavhengig rovviltnemnd som består av fagpersoner uten part- eller organisasjonstilknytning, vil man

legge klagebehandlingen til et organ som har en nødvendig personlig distanse fra område. Forslaget om å utnevne en jurist som leder støttes også, siden nemnda skal vurdere lovlighetskontroll og forholde seg til lover og forskrifter.

Det er viktig å etablere en ordning gjennom lov som er tydelig og konsistent. Samtidig blir det enda viktigere at rovviltpolitikken er klar og tydelig, og kommuniseres og anvendes på den måten som Stortinget har bestemt.

Det er foreslått at det tas inn en hjemmel i naturmangfoldloven for å fastsette forskrift med regler om klagenemdas sammensetning, organisering, saksbehandling mv.

Prosjektleder mener at det er vesentlig med en god prosess ved utarbeidelse av denne forskriften, slik at fylkeskommuner og rovviltnemder kan ha reell innflytelse på forslaget som sendes på høring.

Det foreslås å støtte forslaget om å opprette rovviltklagenemd, med hjemmel i naturmangfoldloven til å fastsette nærmere regler i egen forskrift.

3. Endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 5 om antall forvaltningsregioner for rovvilt
Gjennom et større arbeid med å evaluere den regionale rovviltforvaltninga og de regionale bestandsmålene er det kommet frem til at forvaltningsregionene er for små til at man kan forvente å holde bestandene på stabile bestandsmål. Prosjektleder forstår denne vurderingen ut fra rovviltets arealbruk, og dagens til dels detaljerte målstyring for den enkelte art i den enkelte region.

Rovviltnemnda i den enkelte region skal vedta regional forvaltningsplan for rovvilt, og i forvaltningsplanene skal det etableres en geografisk differensiert forvaltning i regionen. Planene skal hensynta de fastsatte bestandsmålene for antall ynglinger av de ulike rovviltartene og husdyrnæring/beitebruk.

I dag eksisterer det 8 forvaltningsregioner for rovvilt med hver sine fastsatte mål for antall ynglinger. Oppland (region 3) og Hedmark (region 5) er i dag egne regioner, hvor Hedmark samarbeider med Østfold, Akershus og Oslo (region 4) om mål for ynglinger av ulv.

Prosjektleder mener i liket med høringsforslaget at det er behov for større forvaltningsregioner, både for en mer presis og stabil forvaltning av store rovdyr, og også for en mer fleksibel og målrettet differensiering av forvaltningen av rovvilt/husdyrnæring og virkemiddelbruken tilknyttet dette. Ved større forvaltningsregioner må det imidlertid sees på størrelse og sammensetning av rovviltnemdene, slik at man sikrer lokal og regional kunnskap inn i arbeidet og reel lokal og regional innflytelse på arbeidet. Det samme gjelder rovviltnemdenes sekretariat, hvor fylkesmannsembetet må få et klart oppdrag om å bidra i arbeidet, selv om bare noen enkelte fylkesmenn vil ha sekretariatsansvar.

Angående departementets ønske om tilbakemelding på størrelse på de nye rovviltnemdene mener prosjektleder at dagens modell hvor både posisjon og opposisjon er forholdsmessig representert i nemda fungerer bra, og kan være et godt utgangspunkt for den nye modellen.

Prosjektleder mener større rovviltregioner vil gi rovviltnebdene større reel innflytelse på forvaltninga av rovvilt. Dette fordi man da får større arealer å forvalte artene innenfor og større arealer for å drive en mer helhetlig differensiering og styring av virkemiddelbruk.

Større arealer vil også gi en mer stabil forvaltning og antakelig høyere måloppnåelse angående antall årlige ynglinger for den enkelte art. Dette åpner for rovviltnebdenes adgang til å fatte vedtak om kvoter for betinget skadefelling, kvotejakt og lissensfelling.

Prosjektleder mener at det forvaltningsmessig er fornuftig med store regioner, men for regional og lokal medvirkning og forankring kan ikke regionen omfatte for mange fylker. Hvert fylke må ha en representasjon som gjenspeiler posisjon og opposisjon, samt for Innlandets del, samisk representasjon. Prosjektleder anbefaler derfor forslaget om fem forvaltningsregioner, hvor Innlandet, Oslo og Viken utgjør region Østlandet.

Det foreslås å støtte endringsforslaget om større regioner. Basert på hensynet til regional og lokal medvirkning, samt rovviltnebdas størrelse anbefales forslaget om 5 forvaltningsregioner. Det anbefales å legge dagens modell til grunn for fastsetting av størrelse for de nye rovviltnebdene, hvor både posisjon og opposisjon er forholdsmessig representert.

4. Endringer i rovviltforskriften §§ 4 og 6 om felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner

Bestandsmålene for de ulike rovviltartene er fastsatt i rovviltforskriften, og er i dag spesifisert for den enkelte rovviltregion. I høringen er det ønskelig med synspunkter på et forslag om fastsetting av felles bestandsmål for flere regioner. Det er da foreslått å dele landet i to, midt i Trøndelag, med ett felles bestandsmål sør for denne grensen og ett nord for denne grensen.

Prosjektleder ser at det fra nasjonalt hold kan være fornuftig å fordele målet om antall ynglinger for de ulike artene på denne måten, men sett i lys av forslaget om å slå sammen forvaltningsregioner til større enheter er det kanskje ikke lenger like hensiktsmessig. Prosjektleder mener at det fortsatt bør fastsettes mål for antall ynglinger for den enkelte forvaltningsregion, gitt at det blir 4 eller 5 nye regioner. Med den nye inndelingen er prosjektleders oppfatning at disse arealene blir store nok og at et felles bestandsmål for hele Sør-Norge vil gi mindre forutsigbarhet i den enkelte region, samt at det kan gi unødvendige diskusjoner og uenigheter mellom forvaltningsregionen ved fordeling av disse ynglingene.

Det foreslås at det videreføres en praksis ved å fastsette mål om antall ynglinger for den enkelte rovviltregion.

Arealdifferensieringen, det vil si lokaliseringen av rovviltprioriterte og beiteprioriterte områder, bestemmes av de regionale rovviltnebdene. Departementet foreslår å formalisere samarbeidet mellom rovviltregioner, gjennom at det legges føringer om samarbeid om arealdifferensieringen på tvers av regioner i rovviltforskriften.

Prosjektleder mener det er fornuftig med en slik formalisering av samarbeidet, på samme måte som at Hedmark, Østfold, Akershus og Oslo i dag samarbeider om ulv. Dette vil gi en helhetlig forvaltning og prioritering av områdebruken på tvers av grensene i de nye rovviltregionene.

Det foreslås å støtte forslaget om å formalisere samarbeidet, lik høringsforslaget.

5. Endringer i rovviltforskriften § 6 om Landbruksdirektoratets rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt

Det er foreslått å gi landbruksdirektoratet rett til å avgi uttalelser til regionale forvaltningsplaner for rovvilt. Bakgrunnen for forslaget er ønsket om i enda større grad enn i dag å inkludere landbruksmyndighetene i arbeidet med regionale forvaltningsplaner for rovvilt. Planen skal sendes direktoratet før vedtak i rovviltnemnda.

Prosjektleder mener det er fornuftig å gi de som har ansvaret for både landbruk og forvaltningen av høstbart vilt mer innflytelse i arbeidet med regionale forvaltningsplaner.

Prosjektleder foreslår at endringsforslaget støttes.

6. Endringer i rovviltforskriften § 18 om kommunenes adgang til å klage på rovviltnemndenes vedtak om felling av rovvilt

Kommuner er ikke å anse som en part i vedtak etter rovviltforskriften slik forskriften er formet i dag. Departementet har vurdert om det er hensiktsmessig å ta inn en hjemmel som gir kommunen klageadgang i saker der kommunene har tilknytning til vedtaket, enten ved at skadegjørende rovvilt eller skadesituasjonen forekommer i kommunen eller i nær tilknytning til kommunegrensen.

Prosjektleder mener det er fornuftig å gi kommunen klageadgang i slike saker, da kommunen som helhet, og ikke bare enkeltpersoner eller andre parter i saken, kan være sterkt berørt av vedtakene som fattes.

Prosjektleder anbefaler at forslaget støttes.

7. Endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29a og 34 vedrørende fellingsmetoder av jerv

Det er foreslått endringer i regelverket rundt fellingsmetoder av jerv, ved å tillate bruk av kunstig lys ved åtejakt og tillate bruk av kameraovervåking/elektronisk overvåking. Det er ønskelig å effektivisere lisensfelling av jerv, og nye virkemidler kan bidra til dette og dermed reduserte tap av beitedyr.

Forslaget til endringer har vært gjennom en periode med utprøving. Det er vanskelig å vurdere om virkemidlene har ført til økt felling, men det er å anta at de har positiv virkning. Det er ikke opplevd noen negative konsekvenser som følge av de nye virkemidlene.

Prosjektleder mener at all lisensfelling bør utøves så effektivt som mulig, med metoder som er humane og etisk forsvarlige. Effektiv lisensfelling kan føre til mindre behov for skadefelling og redusere tap av beitedyr.

Prosjektleder foreslår at forslaget til endring støttes.

Konklusjon

Etter en helhetlig vurdering finner prosjektleder at de fleste endringer som er foreslått vil gi en bedre, mer forutsigbar og helhetlig forvaltning.

Det foreslås å støtte endringsforslaget om større regioner. Basert på hensynet til regional og lokal medvirkning, samt rovviltnemdas størrelse anbefales forslaget om 5 forvaltingsregioner. Det anbefales å legge dagens modell til grunn for fastsetting av størrelse for de nye rovviltnemndene, hvor både posisjon og opposisjon er forholdsmessig representert.

Det støttes ikke å endre dagens praksis med å fastsette bestandsmål for hver forvaltningsregion. Det vil etter prosjektleders syn skape unødvendige konflikter mellom regionene og mindre forutsigbarhet.

Ved utarbeidelse av forskrift om klagenemd forutsettes det at det legges opp til bred og reel medvirkning fra fylkeskommuner og rovviltnemd.

Ved endringer i antall forvaltningsregioner forutsettes det at det foretas endringer i størrelsen på rovviltnemdene, slik at denne sikrer regional og lokal innflytelse og forankring.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 19/00013
Arkivkode
Saksbehandler Siv Nerموen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Arbeidsutvalg	17.09.2019	83/19
2 Fellesnemnda	19.09.2019	67/19

Høringssvar- Forslag til endringer i naturmangfoldloven, rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst

---

Fellesnemnda har behandlet saken i møte 19.09.2019 sak 67/19

Møtebehandling

Arnfinn Nergård (Sp) fremmet forslag på vegne av Ap, Sp, H, FrP, SV og KrF:

1. Nødvergebestemmelsen.

Fellesnemnda mener at dagens nødvergebestemmelse ikke må svekkes, og er uenig i at begrepet «anses påkrevd» blir tatt inn i teksten. Avgjørelsen om å felle eller ikke felle må tas i løpet av sekunder i en svært presset situasjon, og det må ikke være slik at etterpåkløskap skal være fellende for den som må ta avgjørelsen der og da.

2. Etablering av uavhengig klagenemnd.

Fellesnemnda støtter ikke opprettelsen av en uavhengig rovviltklagenemnd som skal behandle klager over vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkelt dyr av rovvilt, jf. forslaget om ny §26 b i naturmangfoldloven. Fellesnemnda mener det er av avgjørende betydning for rovviltforvaltningens og rovviltpolitikkenes legitimitet at statsråden er ansvarlig og kan gjøres ansvarlig og kan gjøres ansvarlig på parlamentarisk grunnlag for å iverksette og gjennomføre den vedtatte politikken. Fellesnemnda mener at forslaget innebærer en politisk ansvarsfraskrivelse som vil ha uheldig konsekvenser for tilliten til rovviltforvaltningen hos folk og lokalsamfunn.

Den foreslåtte oppnevninga av en klagenemnd oppleves som problematisk. Dersom KLD ikke kan være klageorgan, er det også problematisk at det samme organet skal ha integritet til å kunne oppnevne en klagenemnd som skal oppfattes som objektiv og uavhengig.

3. Antall forvaltningsregioner.

Bakgrunnen for opprettelsen av rovviltnemnder var å lage et organ som kunne fungere som bindeledd mellom sentrale myndigheter og de samfunn, næringer og personer som ble berørt av vedtatt rovviltpolitikk og praktisert forvaltning. Ved å redusere antall nemnder til 4 eller 5, faller det reelle innholdet i nemndenes funksjon mer eller mindre bort. Både den fysiske og den mentale avstanden mellom forvaltningsnivået og de berørte grupper vil bli stor.

Det har vært et uttalt ønske at statlig regional forvaltning på de fleste områder i større grad skal samsvare med regiongrensene. KLD's forslag til nye rovviltregioner samsvarer ikke med dette ønsket. Fellesnemnda mener derfor at det nye Innlandet fylke bør være en rovviltregion. Da vil dette forvaltningsnivået forholde seg til én fylkesmann, og avstanden til de som blir berørt vil bli atskillig mindre enn om KLD's forslag blir gjennomført. For ulv vil det være uproblematisk at forvaltningen kan foregå som i dag med fellesmøter for 2 nemnder.

4. Felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner.

Fellesnemnda ønsker å beholde dagens ordning med egne bestandsmål og arealdifferensiering gjennom egne forvaltningsplaner. Dette bør ikke være til hinder for at naboregioner samarbeider og finner hensiktsmessige løsninger i grenseområder. Dette kan utmerket godt styres gjennom arbeidet med de regionale forvaltningsplanene.

5. Landbruksdirektoratets rett til å uttale seg.

Fellesnemnda slutter seg til forslaget, og mener at det er en klar forbedring – særlig sett i lys av den todelte målsettinga.

6. Kommunenes klageadgang.

Fellesnemnda støtter forslaget.

7. Endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst – fellingsmetoder jerv.

Fellesnemnda støtter forslaget.

Lars Giæver (MdG) opplyste at V og MdG ønsket punktvis votering.
Punkt 1: V og MdG støtter prosjektleders innstilling til arbeidsutvalget.
Punkt 2 og 3: V og MdG støtter forslag fremmet av Nergård (Sp)
Punkt 4: V og MdG støtter prosjektleders innstilling til arbeidsutvalget.
Punkt 5 – 7: V og MdG støtter forslag fremmet av Nergård (Sp)

Votering

Punkt 1: Forslag fremmet av Nergård (Sp) ble vedtatt mot 6 stemmer.
Punkt 2 og 3: Forslag fremmet av Nergård (Sp) ble enstemmig vedtatt.
Punkt 4: Forslag fremmet av Nergård (Sp) ble vedtatt mot 6 stemmer.
Punkt 5, 6 og 7 ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Fellesnemnda fattet slikt vedtak:

1. Nødvergebestemmelsen.

Fellesnemnda mener at dagens nødvergebestemmelse ikke må svekkes, og er uenig i at begrepet «anses påkrevd» blir tatt inn i teksten. Avgjørelsen om å felle eller ikke felle må tas i løpet av sekunder i en svært presset situasjon, og det må ikke være slik at etterpåklokskap skal være fellende for den som må ta avgjørelsen der og da.

2. Etablering av uavhengig klagenemnd.

Fellesnemnda støtter ikke opprettelsen av en uavhengig rovviltklagenemnd som skal behandle klager over vedtak om kvoter for jakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt, vedtak om skadefelling av enkelt dyr av rovvilt, jf. forslaget om ny §26 b i naturmangfoldloven. Fellesnemnda mener det er av avgjørende betydning for rovviltforvaltningens og rovviltpolitikken legitimitet at statsråden er ansvarlig og kan gjøres ansvarlig og kan gjøres ansvarlig på parlamentarisk grunnlag for å iverksette og gjennomføre den vedtatte politikken. Fellesnemnda mener at forslaget innebærer en politisk ansvarsfraskrivelse som vil ha uheldig konsekvenser for tilliten til rovviltforvaltningen hos folk og lokalsamfunn.

Den foreslåtte oppnevninga av en klagenemnd oppleves som problematisk. Dersom KLD ikke kan være klageorgan, er det også problematisk at det samme organet skal ha integritet til å kunne oppnevne en klagenemnd som skal oppfattes som objektiv og uavhengig.

3. Antall forvaltningsregioner.

Bakgrunnen for opprettelsen av rovviltnemnder var å lage et organ som kunne fungere som bindeledd mellom sentrale myndigheter og de samfunn, næringer og personer som ble berørt av vedtatt rovviltpolitikk og praktisert forvaltning. Ved å redusere antall nemnder til 4 eller 5, faller det reelle innholdet i nemndenes funksjon mer eller mindre bort. Både den fysiske og den mentale avstanden mellom forvaltningsnivået og de berørte grupper vil bli stor.

Det har vært et uttalt ønske at statlig regional forvaltning på de fleste områder i større grad skal samsvare med regiongrensene. KLD's forslag til nye rovviltregioner samsvarer ikke med dette ønsket. Fellesnemnda mener derfor at det nye Innlandet fylke bør være en rovviltregion. Da vil dette forvaltningsnivået forholde seg til én fylkesmann, og avstanden til de som blir berørt vil bli atskillig mindre enn om KLD's forslag blir gjennomført. For ulv vil det være uproblematisk at forvaltningen kan foregå som i dag med fellesmøter for 2 nemnder.

4. Felles bestandsmål og arealdifferensiering på tvers av flere rovviltregioner.

Fellesnemnda ønsker å beholde dagens ordning med egne bestandsmål og arealdifferensiering gjennom egne forvaltningsplaner. Dette bør ikke være til hinder for at naboregioner samarbeider og finner hensiktsmessige løsninger i grenseområder. Dette kan utmerket godt styres gjennom arbeidet med de regionale forvaltningsplanene.

5. Landbruksdirektoratets rett til å uttale seg.

Fellesnemnda slutter seg til forslaget, og mener at det er en klar forbedring – særlig sett i lys av den todelte målsettinga.

6. Kommunenes klageadgang.

Fellesnemnda støtter forslaget.

7. Endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst – fellingsmetoder jerv.

Fellesnemnda støtter forslaget.